

az agyamat egy aréna létesítése Gyulán. De ez elé az eszmém elé két igen súlyos akadály nehezült. Az egyik az, hogy a városnak rengeteg pénzébe került a pavillon építése, amely annak idejében, egyéni ellenzésemmel szemben ugyan, kifejezetten színházi célra is készült és a város emellett feleslegesnek tartotta ezen a címen új helyiség létesítését. A másik, nem kevésbé nehéz akadály pedig az, hogy a helyi intelligencia, mely ugyan szintén alkalmatlannak tartotta a pavillon termét, ha a színészet új hajlékáról van szó, téli kőszínház létesítésére vágyakozott. El kell ismernem, hogy ilyen felfogás nem csak Gyulán, hanem az ország igen sok városában nyilatkozott meg, sőt érvényesült is. A nyolevanes, kilencvenes években ugyanis igen sok kisebb városban létesült téli színház. Ezt akarták Gyulán is. Én — ezzel szemben csaknem teljesen elszigetelten — évtizedekre terjedő tapasztalaton alapulól, abban a nézetben voltam, hogy országos szemüvegen nézve, a magyar vidéki színészetnek egyik legnagyobb baja a túlsok téli színház és a megfelelő nyári állomások hiánya. Sőt ez a baj folyton fokozódik. Ahány új téli színház, ugyanannyi újabb veszedelem. Egy-egy új gyenge téli színházzal megszűnik a téli színészetnek egyik volt kitűnő nyári állomása. Így történt az ország számos kis városában. Gyula is, ha téli színháza lesz, csak harmadrangú társulat székhelye lehet, mondjuk, legfeljebb két-három hónapon át. Nyomorogni fognak benne, mert nem lesznek képesek a gyulai publikum erősen kifejlődött műgényeinek megközelítőleg is megfelelő előadásokat produkálni. Még olyan társulatok sem fognak benne játszani, mint most a pavillon termében. Nagyon sajnálatosnak tartottam, hogy a vidéki színészetnek ezt az egy legnagyobb baját: a mindig szaporodó téli s folyton fogyó nyári állomások veszedelmét, irányadó helyeken nem veszik kellőleg figyelembe s nem törekszenek azon változtatni. Hogy pedig egy város jó nyári színiállomássá váljék, ennek mindenképp feltétele és kelléke: egy aréna, még pedig tágas színpaddal, megfelelő zsinórpadlással, bőséges nézőtérrel és különösen nagy karzattal. Ilyen arénának Gyulán létesítése — mint fentebb említém

— már régóta motoszkált és most Krecsányi levele után fantasztikus eszme fakadt az agyamban. Hogyan lehetne egy ilyen arénát államköltségen létesíteni?

A Gyulára jövő Békés Gyula titkárnak a város vezetősége kijelölt a Göndöcs-népkertben a pavillonnal szemben fekvőleg egy teret azzal, hogy Krecsányi akár ideiglenes, akár végleges színkört építhet magának. Békés, megbízatásához képest, egy fakeskedővel meg is állapodott, hogy egy saisonra kölcsön is adjanak, a bódét pedig — mint mondá — *Czigler díszletmesterük fogja felállítani*. Igaz, nem volt rá még precedens, *de hogyan lehetne mégis államköltségen Gyulán nyári színkört építtetni?* Az államköltségvetésben, akkori időben, 10.000 forint volt esztendőnként a vidéki színészet segélyezésére felvéve. Ez a summa bizony édes-keves, de emellett nagy baj volt az is, hogy elköltési módoszata jóformán semmit sem lendített a vidéki színészetben. A 10.000 forint, túlnyomó részben, arra fordított, hogy amikor egy-egy szolgabíró jelentette a főispánnak, hogy X. Y. kis-, többnyire nemzetiséglakta városkában Thespis kordéja megrekedt, a színészeknek nincs egy krajcárjuk sem, hogy onnan legalább elmozdulhassanak, a főispán bizalmas felterjesztéssel élt a belügyminiszterhez, aki azután a végveszedelembe jutott társulatoknak pár száz forintot utalt ki és ez nagyon sűrűn fordult elő. Így csaknem az egész 10.000 forint a magyar színészetet állandóan fenyegető botrányok elhárítására kalódott el. Mennyivel okosabb lenne, ezt az állami segélynyújtást, bekövetkező katasztrófák megakadályozása helyett, ezek *megelőzésére* fordítani. *Somló* Sándor Nemzeti s *Ditrői* Mór vígszínházi igazgatók, mindkettő régi testi- s lelkipáratáimtól halottam, hogy a színügyeket a belügyminisztériumban *Bezerédj* Viktor államtitkár, a színészetnek igaz barátja s ami fontosabb: *megértő* ember intézi. *Erre a megértésre építettem fantasztikus tervemet*. Írtam egy terjedelmes emlékiratot, abban feltártam a gyulai színészet helyzetét, amelyen csak egy nyári színkör létesítése tudna lendíteni. Egyben kifejtettem, az egész vidéki színészet talpraállítására vonatkozó, fentebb már fejtegetett nézetem. Emlékiratomat megmutattam *Lukács* Györgynek,